

Sygn. akt I ACa 292/19

Sygn. akt I ACz 348/19

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Ciechanowicz
Sędziowie:	SA Ryszard Iwankiewicz SA Artur Kowalewski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Starosty (...)

przeciwko R. L.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 25 lutego 2019 r. sygn. akt I C 757/18

oraz zażalenia pozwanego na postanowienie z dnia 2 kwietnia 2019r., na uzupełnienie wyroku w przedmiocie kosztów postępowania

I. **oddala apelację,**

II. **oddala zażalenie,**

III. **zasądza od pozwanego R. L. na rzecz Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie kwotę 11.250 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Artur Kowalewski Zbigniew Ciechanowicz Ryszard Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 292/19

I ACz 348/19

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – Starosta (...) wniósł o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2001 roku, sygn. akt II Nc 69/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz R. L. przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...) postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2016 roku (sygn. akt II Co 92/16), nakazującemu pozwanym Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., J. N., D. N., M. K., K. K. i Z. K., aby zapłacili solidarnie (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej Oddział Windykacji w W. kwotę 2.978.911,82 zł oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Powód wskazał, że roszczenie pozwanego uległo przedawnieniu w oparciu o treść art. 125 § 1 k.c. w zw. z art. 124 § 2 k.c. Nadto, w jego ocenie, roszczenie to wygasło na mocy art. 9 ust. 2c ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (zwanej dalej: „ustawą”), bowiem nie było dochodzone przeciwko powodowi w terminie roku od chwili nabycia przez pozwanego z mocy prawa, z dniem 1 stycznia 2016 r., mienia wykreślonej z Krajowego Rejestru Sądowego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M..

W odpowiedzi na pozew pozwany R. L. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. Uznając zarzut przedawnienia za bezzasadny pozwany wskazał, że nabycie przez Skarb Państwa własności nieruchomości wymagało, stosownie do art. 9 ust. 2i ustawy, wydania przez właściwego starostę konstytutywnej decyzji w przedmiocie stwierdzenia faktu tego nabycia, co w analizowanym przypadku nastąpiło dopiero z chwilą wydania przez Starostę (...) decyzji w dniu 31 sierpnia 2016 roku. Wobec tego termin dochodzenia roszczeń wobec nowego właściciela - Skarbu Państwa mógł upłynąć po roku od dnia, kiedy decyzja ta stała się ostateczna.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2001 r., sygn. akt II Nc 69/01, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz R. L. przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...) postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2016 r., sygn. akt II Co 92/16 (pkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej kwotę 15.000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2) oraz nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 10.000 zł. tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 3).

Podstawę tego orzeczenia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym w dniu 20 czerwca 2001 roku w sprawie o sygn. akt II Nc 69/01 Sąd Okręgowy w Warszawie nakazał pozwanym Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., J. N., D. N., M. K., K. K. i Z. K., aby zapłacili solidarnie (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej Oddział Windykacji w W. kwotę 2.978.911,82 zł.

Postanowieniem z dnia 22 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XXIV Co 12/13, nadał przedmiotowemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności na rzecz R. L., jako następcy prawnemu (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej Oddziału Windykacji w W..

Wobec niezłożenia przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w M. wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego w terminie do 31 grudnia 2015 roku, została ona uznana za podmiot wykreślony z rejestru z dniem 1 stycznia 2016 roku. W konsekwencji, Skarb Państwa nabył z dniem 1 stycznia 2016 roku mienie należące do przedmiotowego podmiotu, w tym udział w własności nieruchomości położonej w obrębie 20 miasta M., udział w działce zabudowanej nr (...) o powierzchni 0,3936 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) oraz udział w działce niezabudowanej nr (...) o powierzchni 0,0643ha, dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Na wniosek pozwanego Komornik Sądowy R. J. postanowieniem z dnia 4 lipca 2016 roku umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2001 roku w sprawie o sygn. akt II Nc 69/01.

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2016 roku Starosta (...) stwierdził nabycie z dniem 1 stycznia 2016 roku, przez Skarb Państwa, nieodpłatnie, z mocy prawa, mienia pozostałego po wykreślonym z Krajowego Rejestru Sądowego podmiocie, własności nieruchomości położonej w obrębie 20 miasta M., udziału w działce zabudowanej nr (...) o powierzchni 0,3936 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udziału w działce niezabudowanej nr (...) o powierzchni 0,0643 ha, dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiących dotychczasową własność Spółdzielni Mieszkaniowej (...) M.. Decyzja ta stała się ostateczna w dniu 2 listopada 2016 roku.

Wnioskiem z dnia 14 września 2016 roku pozwany R. L. wystąpił do Sądu Okręgowego w Warszawie z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 20 czerwca 2001 roku, sygn. akt II Nc 69/01, przeciwko Skarbowi Państwa, jako następcy prawnemu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 5 grudnia 2016 roku w sprawie o sygn. akt II Co 92/16 powyższy wniosek uwzględnił, zastrzegając pozwanemu prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie swojej odpowiedzialności do udziału w nieruchomości położonej w M. stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) oraz do udziału w nieruchomości położonej w M., stanowiącej działkę numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...).

W dniu 5 lipca 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu J. C. wszczęła na wniosek R. L. z dnia 29 maja 2017 roku postępowanie egzekucyjne w celu egzekucji należności w wysokości 2.978.911,82 zł., skierowane do udziału pozwanego we własności opisanej nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 26 września 2017 roku Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Świnoujściu uchylił czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu J. C. w postaci zawiadomienia z dnia 5 lipca 2017 roku o wszczęciu postępowania egzekucyjnego oraz w postaci zawiadomienia z dnia 5 lipca 2017 roku o wszczęciu egzekucji z nieruchomości z wezwaniem do zapłaty długu w sprawie o sygn. akt Km 346/17. Sąd Rejonowy w Świnoujściu postanowieniem z dnia 9 lutego 2018 roku w sprawie o sygn. akt I Co 491/14 zmienił ww. postanowienie w ten sposób, że skargę na czynności komornika wniesioną przez dłużnika Skarb Państwa - Starostę (...) w dniu 18 lipca 2017 roku oddalił.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo, oparte na treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., za uzasadnione. Wskazał, że istotą rozstrzygnięcia - w kontekście podstawy faktycznej powództwa - było ustalenie, czy doszło do przedawnienia roszczenia pozwanego, a w dalszej, kiedy nastąpiło nabycie nieruchomości wykreślonego podmiotu - SM (...) z siedzibą w M., co z kolei miało wpływ na termin dochodzenia roszczeń wobec nowego właściciela - Skarbu Państwa.

W zakresie zarzutu przedawnienia Sąd I instancji wyjaśnił, że wbrew powodowi, doszło do przerwania terminu przedawnienia określonego w art. 125 § 1 k.c. Zarówno pozwany, jak i jego poprzednik prawny inicjowali bowiem postępowania egzekucyjne - w oparciu o przedmiotowy tytuł wykonawczy - które wywołały skutek przewidziany w art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

Co do drugiego, z tak zdefiniowanych zagadnień, Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści przepisu art. 9 ust 2a ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym, podmioty podlegające obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, które były wpisane do rejestru sądowego na podstawie przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie tej ustawy i które do dnia 31 grudnia 2015 roku nie złożyły wniosku o wpis do rejestru, uznaje się za wykreślone z rejestru z dniem 1 stycznia 2016 roku. Zgodnie natomiast z treścią art. 9 ust 2b ww. ustawy z dniem 1 stycznia 2016 roku Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa

mienie podmiotów, o których mowa w ww. ustępie 2a. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność z nabytego mienia za zobowiązania podmiotów, o których mowa w ustępie 2a. Przepis art. 9 ust. 2c ww. ustawy stanowi natomiast, iż roszczenia wierzycieli podmiotów, o których mowa w ust. 2a, wygasają, jeżeli nie będą dochodzone przeciwko Skarbowi Państwa w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa. Jeżeli przed nabyciem mienia przez Skarb Państwa wierzyciel uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko podmiotowi, o którym mowa w ust. 2a, roszczenie stwierdzone w tym tytule wygasa, w przypadku gdy wierzyciel nie złoży wniosku o wszczęcie egzekucji w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa. Nadto zgodnie z art. 9 ust. 2i. nabycie przez Skarb Państwa zgodnie z ust. 2b własności nieruchomości albo użytkowania wieczystego stwierdza, w drodze decyzji, starosta właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

W tak określonych uwarunkowaniach prawnych Sąd I instancji wyjaśnił, odwołując się min. do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 marca 2018 roku, sygn. akt I ACz 80/18, że nabycie przez Skarb Państwa mienia należącego do podmiotów, które uznane zostały za wykreślone z rejestru, następuje z mocy prawa co oznacza, że decyzja o nabyciu mienia na własność przez Skarb Państwa, wydana przez właściwego starostę, posiada jedynie charakter deklaratoryjny, a jej wydanie nie ma wpływu na bieg terminu do zgłoszenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa. Przyjęcie odmiennej koncepcji stałoby w sprzeczności z literalnym brzmieniem art. 9 ust 2b ww. ustawy.

Mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał w konsekwencji, że pozwany R. L. uchybił terminowi przewidzianemu w art. 9 ust. 2c do złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa, bowiem winien to uczynić do końca 2016 roku. Fakt i data wydania przez właściwego starostę decyzji stwierdzającej nabycie przez Skarb Państwa nieruchomości i użytkowania wieczystego, były w tym aspekcie bez znaczenia, skoro nabycie takie nastąpiło z mocy prawa z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Zdaniem Sądu I instancji pozwany - wbrew swoim twierdzeniom - mógł w terminie do 31 grudnia 2016 roku wystąpić z wnioskiem egzekucyjnym przeciwko Skarbowi Państwa. Decyzja Starosty (...) stwierdzająca nabycie mienia stała się ostateczna w dniu 2 listopada 2016 roku zaś wpis nowego właściciela tj. Skarbu Państwa do ksiąg wieczystych nastąpił w dniu 21 listopada 2016 roku. Od tego momentu pozwany miał już wiedzę odnośnie konkretnych składników mienia nabytego przez Skarb Państwa – Starostę (...). Z kolei postanowieniem z dnia 5 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie nadał klauzulę wykonalności przeciwko Skarbowi Państwa jako następcy prawnemu dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Od tego też dnia pozwany miał możliwość wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi czego nie uczynił. Z niewiadomych przyczyn dokonał tego dopiero po kilku miesiącach. Pozwany mógł więc jeszcze przed końcem 2016 roku wystąpić z wnioskiem egzekucyjnym do komornika sądowego.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty, których autentyczność nie budziła wątpliwości i które w istocie nie były kwestionowane przez strony. Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do różnej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Z kolei stosując art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od pozwanego równowartość nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, ograniczonej na zasadzie słuszności, do 1/10 jej pełnej wysokości.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją pozwany R. L., zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, w szczególności:

1. naruszenie art. 9 ust 2c w związku z art. 9 ust 2i ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 1997r., Nr 121, poz.770 ze zm.) mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, przejawiające się błędnym, nieuzasadnionym przyjęciem, że wierzyciel złożył wniosek egzekucyjny po upływie rocznego terminu, będący wynikiem niewłaściwej interpretacji powyższych przepisów;

2. naruszenie art. 9 ust 2b w związku z art. 9 ust 2i ww. ustawy, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, przejawiające się błędnym, nieuzasadnionym przyjęciem, że data 1 stycznia 2016 r. dotyczy również nabycia własność nieruchomości

lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, podczas gdy regulacja ustępu 2i ww. ustawy wyraźnie wskazuje, że fakt nabycia własności nieruchomości i użytkowania wieczystego stwierdza w drodze decyzji właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości starosta i tym samym, że ustawa rozróżnia dwa odrębne tryby nabywania mienia w zależności od jego rodzaju;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że decyzja o nabyciu mienia na własność przez Skarb Państwa wydawana przez właściwego starostę posiada charakter deklaratoryjny i że jej wydanie nie ma wpływu na bieg terminu do zgłoszenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa, podczas gdy decyzja ta de facto ma cechy konstytutywne i stanowi autorytatywne stwierdzenie, że w odniesieniu do danego podmiotu i danego mienia powstały skutki przewidziane w ustawie i np. uprawnia do powoływania się przez Skarb Państwa na fakt nabycia własności nieruchomości lub użytkowania wieczystego, stanowi podstawę wpisu prawa do księgi wieczystej;

4. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, poprzez błędne przyjęcie oraz sprzeczne z obowiązującymi przepisami kodeksu postępowania cywilnego, że od momentu nadania przez sąd Okręgowy w Warszawie klauzuli wykonalności to jest od dnia 5 grudnia 2016r. pozwany miał możliwość wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi. Podczas gdy w rzeczywistości termin ten dla pozwanego liczony jest nie od momentu wydania przez Sąd postanowienia, ale od momentu odebrania przez niego korespondencji;

5. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniu życiowym przyjęciu, że ujawnienie Skarbu Państwa jako nowego właściciela w księdze wieczystej powodowało że pozwany miał pełną wiedzę odnośnie konkretnych składników mienia nabytego przez Skarb Państwa i że było to wystarczające do wszczęcia przez niego postępowania egzekucyjnego;

6. brak kompleksowego rozważenia sprawy i przyjęcie „wygodnej” literalnej wykładni przepisów ustawy, z pominięciem obowiązywania innych procedur, w tym w szczególności takich na które wierzyciel nie ma wpływu jak np. terminy rozpoznania wniosków przez sądy powszechne czy też procedury administracyjne;

7. sprzeczność poczynionych przez Sąd istotnych ustaleń faktycznych wbrew doświadczeniu życiowemu i logice polegające na przyjęciu, że wierzyciela obowiązuje roczny termin zawity na złożenie wniosku egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa jako następcy prawnego dotychczasowego dłużnika, a bez znaczenia dla dochowania tego terminu pozostają czynności i działania podjęte przez dłużnika, które zmierzały bezpośrednio do wystąpienia z wnioskiem egzekucyjnym.

Wskazując na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przewidzianych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej i zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie uzupełnił wyrok z dnia 25 lutego 2019 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego R. L. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej kwotę 7.500 zł. tytułem kosztów postępowania zażaleniowego, związanego z wydanym w dniu 27 czerwca 2018 r. postanowieniem o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia. W uzasadnieniu wskazał, że konieczność jego wydania związana była z nie objęciem ww. wyrokiem kosztów postępowania incydentalnego wywołanego wnioskiem powoda o udzielenie zabezpieczenia. Podstawę jego wydania stanowił art. 98 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, zaś należne wynagrodzenie ustalone zostało na podstawie § 10 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Orzeczenie to zostało zaskarżone przez pozwanego, w ramach wniesionej apelacji, w oparciu o podniesione w niej zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Porządkując na wstępie podniesione przez pozwanego zarzuty Sąd Apelacyjny wskazuje, że pomimo osadzenia apelacji w istotnej części na zarzutach wadliwych ustaleń faktycznych znaczna część z nich dotyczy kwestii *sui generis* materialnoprawnych, bowiem związanych z wykładnią mających zastosowanie w sprawie przepisów prawa materialnego. Dotyczy to w szczególności zarzutu dotyczącego deklaratoryjnego charakteru decyzji o nabyciu przez Skarb Państwa własności nieruchomości wydawanej przez właściwego starostę na podstawie art. 9 ust. 2i ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (zarzut z pkt 3) oraz uznania powstania skutku wygaśnięcia roszczenia w każdym przypadku, bez uwzględnienia faktycznych możliwości dochowania przez wierzyciela rocznego terminu do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa (zarzut z punktu 7). Kwestie te omówione zostaną w ramach materialnoprawnej weryfikacji poprawności zaskarżonego orzeczenia.

Co się zaś tyczy rzeczywiście zgłoszonych w apelacji zarzutów wadliwych ustaleń faktycznych Sąd Apelacyjny za oczywiście irrelevantny dla rozstrzygnięcia sprawy uznaje zarzut błędnego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że ujawnienie Skarbu Państwa jako nowego właściciela w księdze wieczystej powodowało że pozwany miał pełną wiedzę odnośnie konkretnych składników mienia nabytego przez Skarb Państwa i że było to wystarczające do wszczęcia przez niego postępowania egzekucyjnego i to z kilku równoważnych przyczyn. Po pierwsze, skuteczne jego podniesienie wymagało wykazania przez pozwanego - czego w toku procesu, w tym w apelacji, nawet nie usiłował uczynić - że w chwili złożenia w dniu 14 września 2016 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 20 czerwca 2001 roku, przeciwko Skarbowi Państwa, jako następcy prawnemu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., jego stan wiedzy w tym zakresie był odmienny, niż w dacie ujawnienia Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości w księgach wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Świnoujściu za numerami (...) oraz (...). Po drugie, skarżący w ogóle nie wyjaśnił, jak jest wpływ ewentualnego wadliwego ustalenia w tym przedmiocie, na treść zaskarżonego wyroku. Po trzecie wreszcie, w ocenie Sądu Apelacyjnego kwestie te mogłyby posiadać walor istotności wyłącznie na użytek oceny skuteczności zarzutu nadużycia przez powoda prawa podmiotowego w zakresie zgłoszonego przez niego zarzutu przedawnienia, która to ocena - wobec materialnoprawnej bezzasadności samego zarzutu przedawnienia z przyczyn opisanych przez Sąd I instancji - stała się zbędna. Nie mają one natomiast znaczenia dla oceny skutków upływu terminu prawa materialnego, a taki charakter posiada niewątpliwie termin przewidziany w art. 9 ust. 2c.

Rację z kolei przyznać należy pozwanemu w tym, że zainicjowanie przez niego postępowania egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa było możliwe dopiero w dniu, w którym doręczono jemu zostało postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2016 r., a nie już w dacie jego wydania. Celem jednoznacznego ustalenia, kiedy złożenie przez pozwanego wniosku o wszczęcie takiego postępowania egzekucyjnego stało się możliwe, Sąd Apelacyjny kierując się uprawnieniem przewidzianym w art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przeprowadził na rozprawie w dniu 18 grudnia 2019 r. dowód ze zwrotnego poświadczenia odbioru przez pełnomocnika pozwanego ww. postanowienia, znajdującego się w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt II Co 92/16. Na jego podstawie ustalił, że ówczesny pełnomocnik pozwanego adw. J. S. pokwitował odbiór tego orzeczenia w dniu 13 grudnia 2016 r. (k. 51 akt II Co 92/16). Fakt ten samoistnie niweczy wiarygodność twierdzenia pozwanego, że przed dniem 1 stycznia 2017 r. nie miał on możliwości złożenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w oparciu o to postanowienie, zwłaszcza jeśli zważyć, że nawet nie usiłował on powołać się w tym zakresie na jakiegokolwiek okoliczności faktyczne, które choćby mogły mu utrudniać dokonanie tej czynności przed końcem roku 2016 r.

Istota sporu w niniejszym procesie, na co słusznie zwrócił uwagę sam skarżący w uzasadnieniu apelacji, sprowadzała się w gruncie rzeczy do weryfikacji jednego zagadnienia, a mianowicie, w jakiej dacie nastąpiło nabycie przez Skarb

Państwa nieruchomości stanowiących uprzednio własność wykreślonej z KRS Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., co z kolei wprost wyznaczało bieg przewidzianego w art. 9 ust. 2c ustawy rocznego terminu do wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi. Pole ocen w tym przedmiocie wyznaczały przeciwstawne stanowiska stron. Powód wskazywał, powołując się na treści art. 9 ust. 2b ustawy, że prawo własności tych nieruchomości nabył z dniem 1 stycznia 2016 r., skutkiem czego roszczenie pozwanego - wobec upływu ww. terminu - wygasło z końcem 2016 r. Pozwany z kolei twierdził, że w skuteczne nabycie własności nieruchomości przez Skarb Państwa wymaga wydania przez właściwego starostę decyzji - mającej charakter konstytutywny - stwierdzającej nabycie tego prawa, przewidzianej w art. 9 ust. 2i ustawy, a bieg terminu z art. 9 ust. 2c ustawy rozpoczyna się z chwilą, gdy decyzja taka stała się ostateczna.

W tak zdefiniowanej płaszczyźnie sporu, Sąd II instancji za prawidłowe uznaje stanowisko powoda, z przyczyn wskazanych już przez Sąd Okręgowy. Do odmiennych wniosków nie mogły prowadzić argumenty przedstawione w tej materii w apelacji, których ocena samoistnie wyznaczała kierunek rozstrzygnięcia sprawy przez sąd odwoławczy.

Bezspornym w sprawie pozostawało to, że z art. 9 ust. 2c ustawy wprost wynika skutek wygaśnięcia roszczenia wierzyciela podmiotu wykreślonego z KRS, stwierdzonego uprzednio wydanych tytułem egzekucyjnym, (tu: roszczenia pozwanego w stosunku do SM (...) w M.), o ile w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa nie zostanie złożony wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa. Początek biegu tego terminu wyznacza zatem niewątpliwie data nabycia mienia, do którego tytuł prawny posiadał uprzednio taki podmiot, przez Skarb Państwa. Tę zaś określa w sposób jasny językowo, a przez to nie wymagający jakichkolwiek dodatkowych zabiegów interpretacyjnych (zgodnie z zasadą interpretatio cessat in clari – wykładnia kończy się wtedy, gdy osiąga się jasność) art. 9 ust. 2b zd. 1 ustawy przewidujący, że z dniem 1 stycznia 2016 r. Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie podmiotów, o których mowa w ust. 2a. Przepis ten nie wprowadza żadnych wyjątków – w zakresie powstanie w tej dacie skutku nabycia przez Skarb Państwa – w zależności od rodzaju nabywanego mienia. Legalną definicję pojęcia „mienia” zawiera z kolei art. 44 k.c., wskazując, że mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Oczywiście jest zatem, że skutek nabycia przez Skarb Państwa prawa własności nieruchomości, należącej uprzednio do podmiotu, o którym mowa w art. 9 ust. 2a ustawy, następował ex lege z dniem 1 stycznia 2016 r. Już tylko z tych względów, za nieskuteczne uznać należało stanowisko apelującego oparte na założeniu, że art. 9 ust. 2i ustawy, przewidujący wydanie przez właściwego starostę decyzji stwierdzającej nabycie przez Skarb Państwa własności nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, modyfikuje w jakikolwiek sposób - w odniesieniu do tych składników mienia – powstanie skutku ich nabycia przez Skarb Państwa. Zaaprobowanie jego stanowiska w tym przedmiocie, zakładającego konstytutywny - dla powstania skutku nabycia - charakter decyzji starosty oznaczałoby bowiem, w sposób oczywiście sprzeczny nie tylko z treścią art. 9 ust. 2b ustawy, ale również zasadniczym celem uchwalenia tej ustawy, że w odniesieniu do własności nieruchomości oraz prawa użytkowania wieczystego przez pewien okres czasu, tj. od dnia 1 stycznia 2016 r. do (co najmniej) daty wydania stosownej decyzji przez właściwego starostę, nie istniał podmiot, któremu prawa ta przysługiwały. Nieruchomości należące do podmiotu, o którym mowa w art. 9 ust. 2a ustawy byłyby zatem przez ten czas rzec niczyją. Tymczasem w uzasadnieniu projektu zmiany ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Sejm RP VII kadencji Nr druku: 2816), wprost wskazano, że:

Skarb Państwa będzie ponosił odpowiedzialność wyłącznie z nabytego mienia (tzw. odpowiedzialność cum viribus patrimonii). Odpowiedzialność Skarbu Państwa, jako następcy podmiotu, który utracił byt prawny, będzie zatem ukształtowana identycznie jak odpowiedzialność spadkobiercy za długi spadkowe przed przyjęciem spadku (art. 1030 k.c.).

Drugim ograniczeniem odpowiedzialności Skarbu Państwa jest proponowany roczny termin zawity do dochodzenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa, który będzie biegł od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa. Roszczenia nie wygasną jeżeli przed upływem tego terminu wierzyciel zainicjuje postępowanie przed sądem lub innym właściwym organem w celu dochodzenia roszczenia. Jeżeli roszczenie wierzyciela jest stwierdzone tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko podmiotowi, który utracił byt prawny, to roszczenie to wygaśnie, jeżeli wierzyciel nie złoży wniosku o wszczęcie egzekucji w ciągu roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa. Nie uchybia to przepisom

o przedawnieniu roszczeń. Proponowane terminy zawite powinny skłonić wierzycieli do jak najszybszego inicjowania postępowań przeciwko Skarbowi Państwa i w ten sposób przyczynić się do ograniczenia stanu niepewności co do możliwości dysponowania przez Skarb Państwa nabytym mieniem (przez okres, w którym może być realizowana odpowiedzialność Skarbu Państwa, nie powinien on rozporządzać nabytym mieniem).

Wbrew pozwanemu, z treści art. 9 ust. 2i ustawy nie sposób wywodzić, jakoby w odniesieniu do własności nieruchomości oraz prawa użytkowania wieczystego istniał odrębny – w stosunku do przewidzianego w art. 9 ust. 2b - tryb ich nabycia przez Skarb Państwa. W zdaniu pierwszym tego przepisu wprost bowiem wskazane zostało, że decyzja starosty stwierdza nabycie tych praw przez Skarb Państwa zgodnie z art. 9 ust. 2b, a zatem stwierdza ona, że nabycie nastąpiło z mocy prawa z dniem 1 stycznia 2016 r. Tak też charakter, co wprost wynika z jej treści, posiadała również decyzja Starosty (...) z dnia 31 sierpnia 2016 r. (k. 16). Jak wyżej wskazano, zakres znaczeniowy dyspozycji art. 9 ust. 2b ustawy obejmuje wszystkie, nie doznające jakichkolwiek wyjątków, przypadki nabycia mienia przez Skarb Państwa, a zatem także nabycie własności nieruchomości. Art. 9 ust. 2i traktuje wyłącznie o konieczności - w odniesieniu do własności nieruchomości i użytkowania wieczystego - dokonania dodatkowej, określonej w nim czynności administracyjnoprawnej, która jednak nie ma jakiegokolwiek znaczenia dla powstania skutku nabycia tych praw przez Skarb Państwa. Ten bowiem wprost wynika z treści art. 9 ust. 2b. Gdyby intencją ustawodawcy było uregulowanie tego zagadnienia tak, jak to postuluje skarżący, to z pewnością znalazłoby to normatywny wyraz w ustawie, choćby poprzez wskazanie, że w odniesieniu do własności nieruchomości i użytkowania wieczystego, skutek ten wiązany być winien z decyzją, o której mowa w art. 9 ust. 2i ustawy. Co więcej, konieczne byłoby także określenie statusu tych praw przez okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia ich nabycia przez Skarb Państwa. Odwoływanie się zatem przez skarżącego do racjonalności ustawodawcy, aby uzyskać mogło ono walor komplementarności winno także uwzględniać i te uwarunkowania, czego w jego stanowisku oczywiście zabrakło. Jakiegokolwiek pozytywne dla pozwanego skutki nie wynikają również z treści opinii Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu do ustawy o zmianie ustawy o KRS (...) z dnia 18 listopada 2014 r., druk nr 766. Już bowiem z przywołanego w apelacji jej fragmentu wprost wynika założenie, że nabycie mienia przez Skarb Państwa bez wyjątku następuje z mocy prawa. Chwila zaś tego nabycia, została w sposób nie budzący jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych, określona w art. 9 ust. 2b ustawy.

Już tylko z opisanych wyżej względów, nie posiadały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy szeroko przywoływane w apelacji poglądy judykatury, dotyczące charakteru prawnego decyzji administracyjnej o nabyciu nieruchomości, prezentowane na tle innych aktów prawnych, w tym ustawy przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i pracownikach samorządowych, czy też ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Nie mogą być one bowiem, z uwagi na treść ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, wprost transponowane na jej grunt. Skoro w art. 9 ust. 2b ustawy określono, że każdy rodzaj mienia Skarb Państwa nabywa ex lege z dniem 1 stycznia 2016 r., zaś w art. 9 ust. 2i ustawy nie zmodyfikowano w żaden sposób tej reguły w odniesieniu do własności nieruchomości, to tym samym wyłącznie logicznym jest wniosek, że przewidziana w nim decyzja właściwego starosty na powstanie tego skutku nie miała żadnego wpływu. W tym zatem aspekcie nie sposób jest racjonalnie twierdzić, że decyzja ta posiadała charakter konstytutywny. To zaś, czy z decyzją tą wiązane być mogą określone, inne skutki prawne, jak np. możliwość dokonywania czynności prawnych dotyczących tego prawa, wykracza poza zakres przedmiotowego postępowania. Jego istota – jak już wyżej wyjaśniono – wyczerpywała się bowiem wyłącznie w określeniu daty nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości, stanowiącej uprzednią własność podmiotu wykreślonego z KRS, skoro to wyłącznie z tym zdarzeniem, a nie jakimkolwiek innym, ustawodawca wiąże początek biegu terminu z art. 9 ust. 2c ustawy.

Wbrew apelacji, rolę sądów obu instancji w niniejszej sprawie nie było wyjaśnienie pozwanemu, w jaki sposób miał on dokonywać czynności zmierzających do zainicjowania postępowania egzekucyjnego w stosunku do powoda, lecz wyłącznie prawnomaterialna ocena konkretnego, poddanego pod osąd zagadnienia prawnego. W tym zaś aspekcie kluczowa była - na co sam skarżący wskazuje - kwestia ustalenia daty nabycia przez powoda składników mienia SM (...) w M.. Sąd Apelacyjny ma świadomość problemów, sygnalizowanych w apelacji, jakie spotkać mogą wierzyciela w sytuacji braku decyzji starosty stwierdzającej nabycie mienia przez Skarb Państwa, czy też opieszałości sądu powszechnego w rozpoznaniu wniosku, o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko Skarbowi Państwa, o którym

mowa w art. 9 ust. 2e ustawy. Nie mogą one jednak, w oparciu wyłącznie o kryteria celowościowe, prowadzić do ustalenia treści omówionych wyżej norm prawnych w sposób oczywiście sprzeczny z ich literalnym brzmieniem. Trafnie zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 21/04, OSNC z 2005 r., z. 7 -8, poz. 137, że wykładnia dokonywana przez sąd nie może przeradzać się w tworzenie, choćby pożądanego i społecznie oczekiwanego, stanu prawnego.

Nie jest również rzeczą Sądu Apelacyjnego wskazywanie pozwanemu, reprezentowanemu przez profesjonalnego pełnomocnika, oczywiście istniejących w systemie prawa instrumentów, które mogłyby służyć ochronie jego praw podmiotowych w przypadku, gdyby na skutek opieszałości, czy to organów administracyjnych czy to sądowych, nie był on w stanie – w wymiarze obiektywnym – złożyć wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 9 ust. 2c ustawy. Nie jest zatem tak, jakoby przyjęta przez Sąd Okręgowy i zaaprobowana przez sąd odwoławczy wykładnia art. 9 ust. 2b i 2i ustawy, prowadzić mogła do pozbawienia wierzyciela - w sposób trwały i od niego całkowicie niezależny - prawa do dochodzenia kompensaty powstałego w jego majątku uszczerbku. Godzi się przy tym nadmienić, że sytuacja taka nie zaistniała w analizowanym przypadku. Jak już bowiem wyżej wskazano, pozwany od dnia 13 grudnia 2016 r. miał możliwość złożenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa w związku z doręczeniem jego pełnomocnikowi postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2016 r. Niewątpliwie mógł zatem dokonać tej czynności przed dniem 1 stycznia 2017 r., zapobiegając tym samym skutkowi wygaśnięcia roszczeń stwierdzonych nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 20 czerwca 2001 roku w sprawie o sygn. akt II Nc 69/01.

Pozytywne dla pozwanego skutki nie wynikają również z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. P 13/18, na podstawie którego art. 9 ust. 2b zdanie trzecie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zarówno bowiem w sentencji tego wyroku, jak i jego uzasadnieniu nie zostały przedstawione jakiegokolwiek argumenty, które wspierałyby forsowaną przez apelację wykładnię art. 9 ust. 2b i 2i ustawy. Przeciwnie, w jego uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny wprost wskazał, że uregulowanie skutków majątkowych, polegających na nieodpłatnym nabyciu przez Skarb Państwa z mocy prawa mienia wykreślonych podmiotów, było środkiem koniecznym w świetle wartości, o których mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji, jak również, że skutki majątkowe, o których mowa w art. 9 ust. 2b ustawy, nastąpiły z mocy prawa z dniem 1 stycznia 2016 r. Wspiera to w istocie rzeczy interpretację tych przepisów przyjętą przez sądy obu instancji.

W konsekwencji przedstawionych wyżej uwarunkowań nie mogła podlegać skutecznemu zakwestionowaniu fundamentalna dla rozstrzygnięcia sprawy konkluzja Sądu I instancji, że z dniem 1 stycznia 2017 r. wygasły roszczenia pozwanego objęte tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2001 roku (sygn. akt II Nc 69/01), zaopatrzonym w klauzulę wykonalności na rzecz R. L. przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...) postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2016 roku (sygn. akt II Co 92/16). Tym samym zaktualizowała się przewidziana w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przesłanka skuteczności wniesionego przez powoda powództwa. Zgłoszone w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się zatem nieuzasadnione i dlatego apelacja pozwanego podlegała oddaleniu jako bezzasadna, na podstawie art. 385 k.p.c.

Zasadność powództwa oznaczała zastosowanie przez Sąd I instancji - w zakresie orzeczenia o kosztach procesu - wynikającej z art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za jego wynik oznaczającej, że pozwany obowiązany jest zwrócić powodowi całość poniesionych przez niego kosztów o charakterze celowym. Koszty te obejmowały niewątpliwie również koszty postępowania incydentalnego w przedmiocie wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia, a zatem i koszty zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu zażaleniowym, zakończonym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 sierpnia 2018 r., sygn. akt I ACz 510/18. Obowiązek orzeczenia o tych kosztach przez Sąd Okręgowy wynikał wprost z treści art. 745 § 1 k.p.c. Skoro nie zostało ono zamieszczone w zaskarżonym wyroku, to jego uzupełnienie - na wniosek powoda - w sposób opisany w sentencji postanowienia z dnia 2 kwietnia 2019 r. było w pełni uzasadnione. Skierowany przeciwko temu orzeczeniu środek odwoławczy, nie zawierający

jakichkolwiek zarzutów odnoszących się in concreto do jego treści, a motywowany wyłącznie faktem wniesienia apelacji co do istoty sporu, nie mógł zatem zasługiwać na uwzględnienie, co implikowało rozstrzygnięciem jak w punkcie II sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 7 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny wskazuje na marginesie, że z uwagi na objęcie obu środków odwoławczych jednym pismem i skierowanie ich przeciwko już uzupełnionemu przez Sąd Okręgowy wyrokowi, możliwe było również uznanie, że pozwany wniósł wyłącznie apelację od wyroku Sądu Okręgowego, uwzględniającego treść postanowienia z dnia 2 kwietnia 2019 r. Wydane w tym przedmiocie orzeczenie jest wszakże zgodne z przedstawionymi przez Sąd I instancji do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu środkami odwoławczymi pozwanego i w żaden sposób jego praw - w stosunku do koncepcji jednolitej apelacji - nie narusza, a co mogłoby mieć miejsce w przypadku konieczności rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

O kosztach postępowania apelacyjnego, tożsamych z kosztami zastępstwa procesowego powoda w tym postępowaniu, Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie III wyroku, w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z regułą odpowiedzialności stron za wynik procesu, ustalając wysokość wynagrodzenia w stawce minimalnej, na podstawie § 2 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za adwokackie w brzmieniu obowiązującym w dacie zainicjowania postępowania apelacyjnego, przy uwzględnieniu treści art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

SSA A. Kowalewski SSA Z. Ciechanowicz SSA R. Iwankiewicz